

ANALYSIS OF THE FINANCIAL STATE OF THE ENTERPRISE ON THE EXAMPLE OF JSC “UKRPOSHTA”

H. Rohanova, A. Prymachok

National University of Food Technologies

Key words:

Financial status

Liquidity

Profitability

Financial stability

Integral assessment

Bankruptcy

Article history:

Received 13.05.2022

Received in revised form
31.05.2022

Accepted 10.06.2022

Corresponding author:

H. Rohanova

E-mail:

hanna.rohanova@
gmail.com

ABSTRACT

The identification of the financial condition of a business entity remains relevant at any time of its life cycle. That's why methods and techniques for analyzing the financial condition of an enterprise and their application to assess the financial condition of a particular enterprise are shown in the article. As part of the study, the following general scientific methods were used: dialectical, logical, induction and deduction, comparison, analysis and synthesis, and generalization. Among the general and special methods of financial analysis there were applied: horizontal, coefficient, graphical, determination of the probability of bankruptcy using discriminant and logit models, an integral indicator.

The article is aimed on study the financial condition of a postal service enterprise on the example of JSC “Ukrposhta” and determination of possible ways to improve it.

The analysis of the company's financial condition was carried out based on the consolidated financial statements for 2018—2020. Several relative and absolute indicators were worked out, according to the results of which it was established that the balance sheet liquidity was violated, and the balance sheet liquidity conditions were not fully met. At the same time, there was a positive growth trend in relative liquidity and profitability indicators. Absolute indicators of financial stability made it possible to characterize the financial condition as unstable. Non-compliance with the established regulatory limits for relative indicators of financial stability was observed. An integrated assessment of the financial condition confirmed the conclusion that the company's financial condition was unsatisfactory during the entire study period. A comprehensive assessment of the probability of bankruptcy is carried out (according to the models of E. Altman, G. Springate, J. Conan, and M. Halder, O. Tereschenko, Taffler R. and Tisshaw H., R. Lis, DD. Olson). It allowed to divide diagnostic models into those which give opposite results. This is due to the variety of factors included in such models.

Prospects for further research are to develop measures to improve the financial condition of the enterprise, which are aimed at increasing the profitability and competitiveness of the enterprise.

DOI: 10.24263/2225-2924-2022-28-3-4

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ АТ «УКРПОШТА»

Г. О. Роганова, А. О. Приймачок

Національний університет харчових технологій

Ідентифікація фінансового стану суб'єкта підприємницької діяльності залишається актуальною у будь-який період його життєвого циклу. Саме тому в статті розглянуто методи і прийоми аналізу фінансового стану підприємства і застосовано їх до оцінки фінансового стану конкретного підприємства. Під час дослідження використано такі загальнонаукові методи: діалектичний, логічний, індукції і дедукції, порівняння, аналізу і синтезу, узагальнення. Серед загальних і спеціальних методів фінансового аналізу застосовано: горизонтальний, коефіцієнтний, графічний, визначення ймовірності банкрутства за допомогою дискримінантних і логіт-моделей, інтегрального показника.

Досліджено фінансовий стан підприємства поштового зв'язку на прикладі АТ «Укрпошта» та визначено можливі шляхи його покращення. Аналіз фінансового стану підприємства здійснено за даними консолідованої фінансової звітності за 2018—2020 роки. Опрацьовано ряд відносних та абсолютних показників, за результатами яких встановлено, що ліквідність балансу порушено, умови ліквідності балансу виконуються не повністю. В той же час спостерігалася позитивна динаміка зростання відносних показників ліквідності та рентабельності. Абсолютні показники фінансової стійкості дали змогу охарактеризувати фінансовий стан як нестійкий. Простежувалось недотримання встановлених нормативних меж для відносних показників фінансової стійкості. Інтегральна оцінка фінансового стану підтвердила висновок про незадовільний фінансовий стан підприємства протягом усього періоду дослідження. Здійснена всебічна оцінка ймовірності банкрутства (за моделями Е. Альтмана, Г. Спрінгейта, Ж. Конана і М. Гольдера, О. Терещенка, Р. Таффлера і Тісшоу, Р. Ліса, Дд. Олсона) дала змогу поділити моделі діагностики на такі, що дають протилежні результати. Це пояснюється різноманіттям факторів, включених до таких моделей.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці заходів щодо покращення фінансового стану підприємства, які мають на меті підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан, ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість, інтегральна оцінка, банкрутство.

Постановка проблеми. Проблема аналізу фінансового стану підприємства та його оцінки залишається актуальною в будь-який період часу, оскільки, з одного боку, фінансовий стан є результатом діяльності підприємства (його досягнення), а з іншого — визначає передумови розвитку підприємства (Ковалевська & Асєєв, 2012). Особливо в умовах погіршення економічної ситуації в світі (спочатку у зв'язку із пандемією Covid-19, потім військовими діями на території України) спостерігається масштабніше, ніж під час світової фінансової кризи 2008—

2009 років, закриття підприємств різних масштабів та всіх видів бізнесу (Роганова & Котлярова, 2021). Саме достовірний, всебічний і якісний аналіз фінансового стану підприємства під час світових економічних криз є основою для прийняття ефективних фінансових, управлінських та інвестиційних рішень у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки фінансового стану підприємства знаходять відображення у багатьох працях українських та зарубіжних економістів сьогодення. Дослідники розглядають методики розрахунків коефіцієнтів фінансового аналізу, розкривають підходи до формування фінансової стратегії підприємства, що дасть йому змогу в майбутньому уникнути банкрутства та забезпечити фінансовий розвиток на довгострокову перспективу (Стеблюк & Фізер, 2020). Але на практиці, на думку (Поддєрьогін & Чорна, 2018), аналіз фінансового стану підприємства ускладнюється використанням недосконалих методів до його оцінювання.

Загалом у процесі аналізу фінансового стану підприємства використовують різноманітні методи, прийоми та моделі, застосування яких визначається конкретним випадком і залежить від мети фінансового аналізу (Набатова & Чорненко, 2018). Оцінку фінансового стану підприємств здійснюють безпосередньо і за низкою методик, розроблених міністерствами (відомствами), Національним банком України та комерційними банками (Ковалевська & Асєєв, 2012). Основними напрямками фінансового аналізу діяльності підприємства є: горизонтальний фінансовий аналіз; вертикальний фінансовий аналіз; порівняльний фінансовий аналіз; аналіз фінансових коефіцієнтів; факторний фінансовий аналіз (Патарідзе-Вишинська, 2019).

Найбільш поширеним є коефіцієнтний метод оцінки фінансового стану підприємства, що передбачає розрахунок показників фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, рентабельності (прибутковості) діяльності, майнового стану та ділової активності. У (Welc, 2022) основним підходом до оцінки та порівняння фінансової діяльності підприємств вважається саме коефіцієнтний аналіз, який передбачає набір показників, більшість яких обчислюються дуже просто — як частка лише двох чисел. Публікація (Alkaabi, Alkuwaiti & Nobanee, 2022) містить аналіз фінансових результатів корпорації Starbucks та обґрунтування доцільності застосування саме коефіцієнтного аналізу для прийняття на їх основі рішень керівництвом і потенційними інвесторами. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована науковцями (Книшек & Тарасенко, 2018). У (Патарідзе-Вишинська, 2019) зазначається, що діагностувати фінансовий стан підприємств найбільш оптимально за методикою, що передбачає 2 етапи: 1. Експрес-аналіз, який передбачає загальну оцінку фінансового стану підприємства на основі низки показників, які з різних боків характеризують діяльність підприємства; етап 2. Поглиблений аналіз фінансового стану підприємства за такими напрямками оцінки: майнового потенціалу; ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності; фінансової стійкості; ділової активності; грошових потоків; фінансових результатів; ефективності діяльності; імовірності неплатоспроможності та банкрутства. Автори статті (Коваленко & Лихойванова, 2018) дійшли висновку, що експрес-аналіз є невід'ємною частиною

загального (повного) аналізу фінансового стану, який може бути використаний як метод попереднього етапу дослідження. У (Li, Cai, Wu, & Chen, 2021) дієвим аналітичним інструментом вважають гарвардську систему оцінки (Harvard Analytical Framework), яку було застосовано до фінансової звітності публічної компанії Nanjing Sonic за п'ять років та за якою автори спрогнозували перспективи розвитку компанії на майбутнє.

Комплексна оцінка характеризується значенням конкретного показника, який синтезує певні сторони діяльності об'єкта дослідження, отриманого на основі математичної обробки системи окремих показників. Для комплексної рейтингової оцінки фінансового стану на основі матричної моделі використовуються методи сум, бальної оцінки і методи відстаней (Смолій, 2019). Досить поширеним є інтегральний метод оцінювання фінансового стану підприємства, що ґрунтується на визначенні інтегрального показника, розрахунок якого відбувається на базі узагальнювальних показників рівня платоспроможності, фінансової незалежності, якості активів тощо (Ковалевська & Асєєв, 2012).

Вивчення зарубіжних підходів до оцінки фінансового стану підприємства (Поддєрьогін & Чорна, 2018) дає змогу зробити висновок, що вони зосереджені на дослідженні ймовірності банкрутства підприємства. У працях (Добровольська & Рондова, 2021; Ливдар & Чубка, 2022) автори пропонують розкриття сутності фінансового стану підприємства саме через прогнозування банкрутства. Сучасна наукова література пропонує велику кількість підходів і моделей до оцінювання ризику банкрутства компанії (Поддєрьогін & Чорна, 2018). У міжнародній практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовують математичні моделі, серед яких заслуговують на увагу моделі банкрутства Альтмана, Спрінґейта, Таффлера, Ліса, Тісшоу, Фулмера, Чессера тощо (Ковалевська & Асєєв, 2012; Сич & Калічак, 2017). Огляд моделей і методів діагностики банкрутства підприємств, здійснений у праці (Либа, Черевко & Ткачук, 2018), дав змогу авторам встановити, що більшість із них ґрунтується на кореляційно-регресійному та дискримінантному аналізі. У (Wei, 2021) запропоновано модель фінансового попередження, засновану на інтеграції дерева рішень, яка, за його ствердженням, є більш точною і забезпечує достовірний рівень ідентифікації підприємств, що знаходяться у фінансовій кризі. Кожна з методик має свої переваги та недоліки, тому під час здійснення аналізу виникає необхідність вибору такого підходу, який дасть змогу отримати найбільш однозначну та точну оцінку фінансового стану (Ливдар, Чубка & Фітяк, 2022).

Переважну більшість з розглянутих методів оцінки фінансового стану застосовано для визначення фінансового стану АТ «Укрпошта».

Метою статті є дослідження фінансового стану підприємства поштового зв'язку та визначення можливих шляхів його покращення.

Матеріали і методи. Дослідження виконано за даними фінансової звітності АТ «Укрпошта» за період 2018—2020 років.

Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: здійснити коефіцієнтний аналіз фінансового стану за напрямками аналізу ліквідності, стійкості, рентабельності; дослідити темпи їх зміни; визначити тип фінансової стійкості; розрахувати інтегральний показник фінансового стану; оцінити ймовірність

банкрутства підприємства. Під час вирішення поставлених завдань було використано загальнонаукові методи пізнання: діалектичний, логічний, індукції і дедукції, порівняння, аналізу і синтезу, узагальнення. Серед загальних і спеціальних методів фінансового аналізу було застосовано: горизонтальний, коефіцієнтний, графічний, визначення ймовірності банкрутства за допомогою дискримінантних і логіт-моделей, інтегрального показника.

Викладення основних результатів дослідження. Результатом формування і реалізації ефективної фінансової політики підприємства має бути його стабільний фінансовий стан, здатність розвиватися у перспективі (Роганова & Кравченко, 2020). Оцінку фінансового стану підприємства коефіцієнтним методом можна здійснювати шляхом розрахунку системи економічних показників за напрямками аналізу майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності (Набатова & Чорненко, 2018).

Розраховані основні показники аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства АТ «Укрпошта» за 2018—2020 рр. наведено у табл. 1—7. Дані офіційної публічної звітності підприємства використовувались як джерела інформації для аналізу фінансового стану.

Результати табл. 1 свідчать про неповне виконання умов ліквідності балансу підприємства. У 2018 р. високоліквідні активи не покривають найбільш термінові пасиви на суму 1614,7 млн грн, у 2019 р. — на 1233,7 млн грн, а в 2020 р. — на 1006,4 млн грн. За досліджуваний період спостерігається надлишок швидколіквідних активів проти короткострокових пасивів. Недотримання 1, 3 та 4 умов ліквідності балансу не задовольняє співвідношення, проте решта дає змогу підприємству підтримувати ліквідність балансу.

Таблиця 1. Аналіз ліквідності балансу, млн грн

Актив	2018	2019	2020	Пасив	2018	2019	2020	Платіжний надлишок або нестача		
								2018	2019	2020
(A1)	1847	3675	5441	(П1)	3462	4909	6448	–1615	–1234	–1006
(A2)	379	466	513	(П2)	113	42	264	266	424	249
(A3)	236	195	226	(П3)	187	405	611	49	–209	–386
(A4)	3567	3571	3729	(П4)	2268	2552	2586	1299	1019	1143
Баланс	6029	7907	9909	Баланс	6029	7907	9909			

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

З рис. 1 можна констатувати, що протягом 2018—2020 рр. спостерігалось зростання всіх відносних коефіцієнтів ліквідності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що у 2018—2020 рр. на 52—78% підприємство може в поточний момент погасити всі свої короткострокові борги. Коефіцієнт швидкої ліквідності та критичної ліквідності знаходяться у нормативних межах. Коефіцієнт поточної ліквідності є нижчим встановленого нормативу, це означає, що підприємству недостатньо загальної величини оборотних активів для погашення всіх поточних зобов'язань за досліджуваний період. У цілому можна визначити, що підприємство є платоспроможним та ліквідним.

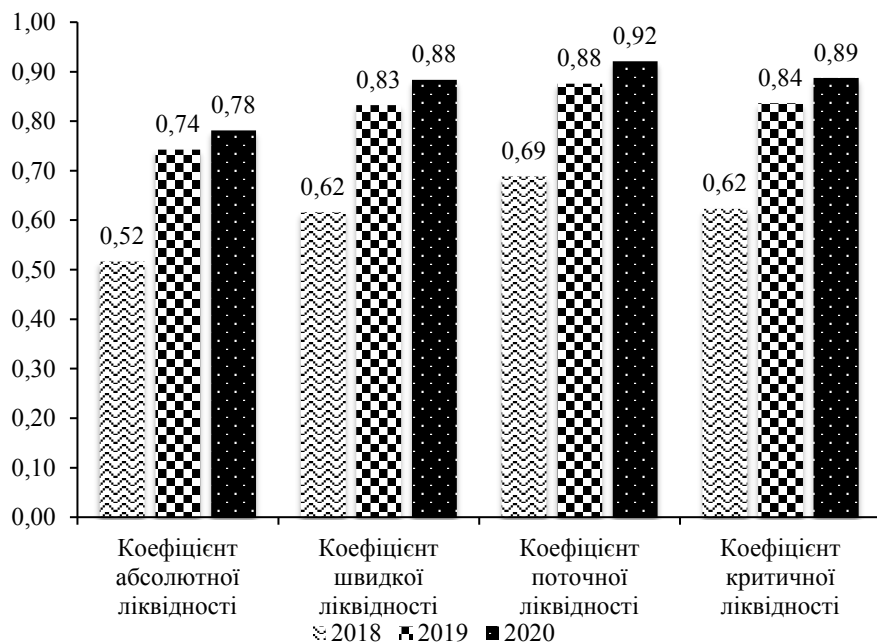

Рис. 1. Динаміка відносних показників ліквідності, побудовано авторами на основі розрахунків з фінансової звітності підприємства

Аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємства, здійснений у табл. 2, свідчить про недотримання встановлених нормативних меж. Як наслідок, підприємство залежить від позикових коштів і за досліджуваний період спостерігається нестабільна фінансова стійкість, що негативно характеризує діяльність підприємства.

Таблиця 2. Аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємства

Найменування показника	Норматив	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення		
					2019—2018	2020—2019	2020—2018
Коефіцієнт фінансової незалежності	> 0,5	0,38	0,32	0,26	-0,05	-0,06	-0,12
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	2,66	3,10	3,83	0,44	0,73	1,17
Коефіцієнт фінансової стійкості	> 0,85—1	0,60	0,48	0,35	-0,13	-0,12	-0,25
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	> 0,7—0,9	0,41	0,37	0,32	-0,03	-0,05	-0,08
Коефіцієнт заборгованості	< 1	0,62	0,68	0,74	0,05	0,06	0,12
Коефіцієнт фінансового левериджу	< 1	1,66	2,10	2,83	0,44	0,73	1,17
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,2	-0,49	-0,24	-0,17	0,25	0,07	0,32
Коефіцієнт маневреності позикового капіталу	> 0	-0,30	-0,11	-0,07	0,18	0,04	0,22
Коефіцієнт інвестування	≥ 1	0,66	0,77	0,76	0,11	-0,01	0,10

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

Як свідчать результати розрахунку абсолютних показників фінансової стійкості (табл. 3) АТ «Укрпошта», фінансовий стан його є нестійким ($\Delta K_{\text{во}} < 0$; $\Delta K_{\text{вдп}} < 0$; $\Delta K_{\text{заг}} > 0$;). Це означає, що підприємством для забезпечення запасів, крім власних оборотних активів, залучаються довгострокові кредити та короткострокові позики, платоспроможність порушена, але підлягає відновленню.

Таблиця 3. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості, тис. грн

Показник	2018	2019	2020	Відхилення, (+/-)		
				2019— 2018	2020— 2019	2020— 2018
Власний оборотний капітал (ВОК)	-1299075	-1019377	-1044627	279698	-25250	254448
Робочий капітал (РК)	-1112484	-614513	-531852	497971	82661	580632
Загальна сума джерел фінансування запасів і витрат (Кзаг)	2461854	4336303	6180138	1874449	1843835	3718284
Надлишок або нестача власних оборотних коштів	-1534912	-1214758	-1270181	320154	-55423	264731
Надлишок або нестача робочого капіталу	-1348321	-809 894	-757406	538427	52488	590915
Надлишок або нестача загальної величини джерел фінансування запасів і витрат	2226017	4140922	5954584	1914905	1813662	3728567
Тип фінансової стійкості	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	—	—	—

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

За результатами аналізу показників рентабельності (табл. 4) спостерігається в цілому позитивна динаміка. Рентабельність операційної діяльності у 2018 р. має від'ємне значення через присутність збитку від операційної діяльності у 2018 р., проте компанія покращила свої результати і в 2020 р. цей показник збільшився на 13,41%. Операційна рентабельність продажу (операційна маржа) показує, що в 2020 р. кожна гривня продажів дала змогу отримати 2,02 коп. операційного прибутку. Економічна рентабельність капіталу (рентабельність активів) показує у 2020 р., що 1,66 коп. прибутку припадає на 1 грн активів. Щодо рентабельності власного капіталу, то в 2020 р. кожна залучена гривня власних коштів дала змогу отримати 6,38 коп. чистого прибутку. Отже, через збиток (чистий фінансовий результат) у 2018 р. показники рентабельності за цей рік здебільшого мають від'ємне значення. Варто відмітити, що в наступних роках підприємство отримало прибуток, як наслідок — позитивна динаміка рентабельності.

Таблиця 4. Аналіз показників рентабельності підприємства, %

Показник	2018	2019	2020	Відхилення, (+/-)		
				2019— 2018	2020— 2019	2020— 2018
Витратні показники рентабельності						
1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність продукції за валовим прибутком	6,89	17,90	18,11	11,01	0,21	11,21

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність операційної діяльності	-10,60	8,08	2,81	18,68	-5,27	13,41
Рентабельність звичайної (господарської) діяльності	-8,14	6,12	2,21	14,26	-3,91	10,35
<i>Доходні показники рентабельності</i>						
Валова рентабельність продажу	6,45	15,18	15,33	8,73	0,15	8,88
Операційна рентабельність продажу (операційна маржа)	-9,91	6,45	2,02	16,36	-4,43	11,93
Чиста рентабельність продажу (реалізації)	-7,65	5,21	1,80	12,86	-3,42	9,45
<i>Ресурсні показники рентабельності</i>						
Економічна рентабельність капіталу (рентабельність активів)	-8,42	5,13	1,66	13,55	-3,46	10,09
Фінансова рентабельність (Рентабельність власного капіталу)	-22,39	15,89	6,38	38,28	-9,51	28,77
Рентабельність оборотних активів	-20,63	9,35	2,67	29,97	-6,68	23,29
Рентабельність виробництва (рентабельність основних засобів)	-18,44	14,05	5,11	32,49	-8,94	23,55
Рентабельність інвестованого капіталу	-19,78	13,52	4,76	33,30	-8,75	24,54

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

Під час аналізу фінансового стану підприємства також використовується інтегральна оцінка, результати якої наведено у табл. 5—6. Інтегральна оцінка підприємства передбачає характеристику показників фінансового стану, оскільки вони мають різну дію, тобто вони мають різну вагу, то для встановлення рейтингу необхідно використовувати формулу середньоарифметичної зваженої, яка забезпечує певний рівень значущості для кожного показника. Після стандартизації формула буде мати такий вигляд [3]:

$$I = \sum_{i=1}^m \frac{x_i}{a_i} \cdot w_i,$$

де: m — кількість фінансових показників рейтингової оцінки; x_i — фактичне значення фінансового показника; a_i — стандартне значення фінансового показника; w_i — вага (значимості) фінансового коефіцієнта.

Таблиця 5. Інтегральна оцінка фінансового стану АТ «Укрпошта»

Показник	w_i	a_i	2018 п.		2019 п.		2020 п.	
			z, y, x	Si	z, y, x	Si	z, y, x	Si
Показники ефективності використання капіталу								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Прибутковість поточних активів	6	0,1	-0,21	-12,38	0,09	5,61	0,03	1,60
Ефективність використання власного капіталу	2	0,1	-0,22	-7,46	0,16	5,30	0,06	2,13
Загальна рентабельність продукції	10	0,1	-0,07	-6,90	0,05	5,20	0,02	1,81
Рентабельність продажу по чистому прибутку	4	0,1	-0,077	-6,12	0,05	4,17	0,02	1,44

Продовження таблиці 5

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	3	2,4	1,99	2,49	2,29	2,86	1,48	1,85
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3	5	1,61	0,97	1,82	1,09	1,57	0,94
<i>Z</i>				-29,41	X	24,23	X	9,77
<i>Показники платоспроможності та ліквідності</i>								
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2	0,2	0,52	5,17	0,74	7,42	0,78	7,82
Коефіцієнт покриття	2	0,7	0,69	1,97	0,88	2,50	0,92	2,63
<i>Y</i>				7,14	X	9,93	X	10,45
<i>Показники фінансової стійкості</i>								
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2	0,1	-4,7	-94,34	-3,1	-62,9	-2,4	-47,16
Коефіцієнт фінансової незалежності	2	0,5	0,38	1,50	0,32	1,291	0,26	1,0439
<i>X</i>				-92,84	X	-61,61	X	-46,12
<i>Інтегральний показник (I)</i>				-115,11	X	-27,46	X	-25,90

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

З огляду на розрахунки, здійснені у табл. 5, можна стверджувати, що АТ «Укрпошта» протягом 2018—2020 рр. відноситься до незадовільного фінансового стану, який характеризується збитковою діяльністю у 2018 р., залежністю від зовнішніх джерел фінансування та низьким рівнем фінансової стійкості (табл. 6).

Таблиця 6. Характеристика фінансового стану

Рік	<i>Z</i>	<i>Y</i>	<i>X</i>	Тип фінансового стану	<i>I</i>	Фінансовий стан
2018	-29,41	7,14	-92,84	4 тип	-115,11	Незадовільний фінансовий стан
2019	24,23	9,93	-61,61	6 тип	-27,46	Незадовільний фінансовий стан
2020	9,77	10,45	-46,12	6 тип	-25,90	Незадовільний фінансовий стан

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

Отже, за результатами аналізу можна зробити такі висновки: інтегральний показник за досліджуваний період має від'ємне значення, здебільшого через низьке значення коефіцієнта забезпеченості запасів власними оборотними коштами. В той же час виділено, що у 2018 р. підприємству характерний 4 тип фінансового стану, що свідчить про неефективне використання капіталу і призводить до втрати фінансової незалежності. У 2019—2020 рр. підприємство відноситься до 6 типу фінансового стану. Це означає, що компанія є прибутковою, проте залежить від зовнішніх джерел фінансування.

З метою уникнення краху суб'єктів підприємницької діяльності були розроблені різноманітні методики щодо прогнозування майбутнього стану підприємств. Питання діагностики банкрутства підприємства стали досить актуальними в економічній науці. Така увага зумовлена тим, що банкрутство певного суб'єкта господарювання порушує макроекономічну рівновагу, а тому його запобігання та підтримка є дуже важливою на ринку економічних відносин (Добровольська & Рондова, 2021). Табл. 7 містить результати діагностики банкрутства досліджуваного підприємства в динаміці за три роки.

Таблиця 7. Моделі діагностики ймовірності банкрутства

Модель банкрутства	Фактичне значення	Висновок по АТ «Укрпошта»	Відмінності оцінок
Е. Альтмана (1968)	2018 — 0,78; 2019 — 1,46; 2020 — 1,17	Ймовірність банкрутства є дуже високою	Негативна оцінка фінансового потенціалу розвитку
Г. Спрінгейта (1978)	2018 — -0,213; 2019 — 0,514; 2020 — 0,343	Підприємство є потенційним банкрутом	
Ж. Конана і М. Гольдера (1979)	2018 — 0,159; 2019 — 0,073; 2020 — 0,078	Ймовірність затримки платежів близько 80%, висока ймовірність банкрутства	
О. Терещенка (2002)	2018 — 1,815; 2019 — 3,363; 2020 — 2,526	Підприємство вважається фінансово стійким	Позитивна оцінка фінансового потенціалу розвитку
Р. Таффлера і Тісшоу (1977)	2018 — 0,27; 2019 — 0,43; 2020 — 0,39	Ймовірність банкрутства низька	
Р. Ліса (1972)	2018 — 0,026; 2019 — 0,050; 2020 — 0,049	Загроза банкрутства низька	
Дж. Олсона (1980)	2018 — 0,02; 2019 — 0,03; 2020 — 0,05	Не існує ймовірності настання банкрутства	

Примітка: розраховано авторами на основі фінансової звітності підприємства.

Згідно з результатами діагностики банкрутства АТ «Укрпошта», 43% застосованих моделей показують, що підприємство потенційно може збанкрутувати, але інші моделі (57%) дають результат низької ймовірності банкрутства. Така ситуація пов'язана зі складністю використання іноземних методів кризового аналізу для українських суб'єктів підприємницької діяльності. В цілому спостерігається позитивна тенденція щодо Z-значення для всіх моделей, які розглядаються на предмет ймовірності банкрутства компанії.

Висновки

Фінансовий стан підприємства є комплексною характеристикою діяльності компанії. Аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, необхідну багатьом учасникам ринку.

На фінансовий стан підприємства мають вплив усі види діяльності компанії. До прикладу, позитивно впливає безперебійне виробництво та продаж якісної продукції. Тобто чим вище виробництво та продаж продукції, товарів і послуг, тим нижча собівартість і вища прибутковість бізнесу.

Опрацьовані відносні та абсолютні показники ліквідності свідчать про порушення ліквідності балансу, оскільки умови ліквідності балансу виконуються не в повній мірі. В той же час можна спостерігати позитивну динаміку зростання відносних показників ліквідності та рентабельності. Абсолютні показники фінансової стійкості характеризують фінансовий стан як нестійкий. Простежується недотримання встановлених нормативних меж для відносних показників фінансової стійкості. Інтегральна оцінка фінансового стану підтвердила висновок про незадовільний фінансовий стан підприємства протягом усього періоду дослідження. Здійснена всебічна оцінка ймовірності банкрутства (за моделями Е. Альтмана, Г. Спрінгейта, Ж. Конана і М. Гольдера, О. Терешенка, Р. Таффлера і Тішоу, Р. Ліса, Дд. Олсона) дала змогу поділити моделі діагностики на такі, що дають протилежні результати. Це пояснюється різноманіттям факторів, включених до таких моделей.

Для поліпшення фінансового стану підприємства пропонуємо такі заходи: впровадження ефективних методів управління фінансовою діяльністю; підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності; зменшення витрат собівартості; підвищення конкурентоспроможності продукції; розширення ринків збуту; вдосконалення маркетингової політики.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці заходів щодо покращення фінансового стану підприємства, які мають на меті підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

Література

- Бержанір, І. А., Вінницька, О. А., Гвоздей, Н. І. (2018). Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*, 2(2), 682—686.
- Добровольська, О. В., Рондова, М. А. (2021). Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. *Агросвіт*, 20, 40—45. <http://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.20.40>.
- Книшек, О. О., Тарасенко, Ю. О. (2018). Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економічний простір*, 139, 171—181. <http://doi.org/10.30838/P.ES.2224.271018.171.282>.
- Ковалевська, А. В., Асєєв, С. І. (2012). Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства. *Бізнес Інформ*, 3, 163—169.
- Коваленко, О. В., Лихойванова, А. О. (2018). Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 3(15), 89—93.
- Корпоративна фінансова звітність АТ «Укрпошта» (2022). Взято з <https://www.ukrposhta.ua>.
- Ліба, В. Ю., Черевко, Я. О., Ткачук, В. В. (2018). Огляд та аналіз моделей діагностики банкрутства підприємств. *Держава та регіони*, 6(105), 131—137.
- Ливдар, М. В., Чубка, О. М., Фітяк, Д. А. (2022). Оцінка фінансового стану та ймовірності банкрутства АТ «Укрзалізниця». *Економіка та суспільство*, 36. <http://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-17>.
- Набатова, Ю. О., Чорненко, О. С. (2018). Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання. *Ефективна економіка*, 11. <http://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.76>.

Патарідзе-Вишинська, М. В. (2019). Діагностика фінансового стану підприємств як інструмент управління фінансовою безпекою. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал, 12(40), 140—145.

Поддєрьогін, А. М., Чорна, Н. М. (2018). Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, 1, 150—160.

Роганова, Г. О., Котлярова, М. А. (2021). Аналіз та оптимізація структури капіталу. *Modern Economics*, 27, 167—176. doi: 10.31521/modecon.V27(2021)-23.

Роганова, Г. О., & Кравченко, І. В. (2020). Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства на прикладі кондитерської фабрики ПАТ «Ласощі». *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту: Економічні науки*, III (79), 92—103.

Сич, О. А., Калічак, І. І. (2017). Дискримінантний аналіз і його застосування в прогнозування банкрутства підприємства. *Молодий вчений*, 2(42), 333—339.

Смолій, Л. В. (2019). Комплексна оцінка фінансового стану переробних підприємств АПК на основі використання рейтингових та матричних моделей. *Формування інституціонального середовища розвитку економіки України: кол. монографія / за ред. О.О. Непочатенко*. Умань, ВПЦ Візаві, 178—190.

Стеблюк, С. В., Фізер, Л. І. (2020). Роль фінансового аналізу у визначенні бізнес-стратегії торговельних підприємств. *Ефективна економіка*. 1. Взято з http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/54.pdf.

Alkaabi, A., Alkuwaiti, M., Nobanee, H. (2022). Financial Statement Analysis of Starbucks. Взято з https://www.researchgate.net/profile/Haitham-Nobanee/publication/358042712_Financial_Statement_Analysis_of_Starbucks/links/61ed840a8d338833e38d2ddf/Financial-Statement-Analysis-of-Starbucks.pdf.

Li, X., Cai, Zh., Wu, X., Chen, L. (2021). Financial Statement Analysis of Nanjing Yinfei company based on Harvard Analytical Framework. *International Journal of Scientific Advances*, 2(2), 88—92.

Wei, X. (2021). A Method of Enterprise Financial Risk Analysis and Early Warning Based on Decision Tree Model. *Security and Communication Networks*, Article ID 6950711. <http://doi.org/10.1155/2021/6950711>.

Welc, J. (2022). Financial Statement Analysis. In: *Evaluating Corporate Financial Performance*. Palgrave Macmillan, Cham. http://doi.org/10.1007/978-3-030-97582-1_3.